

Ptice skalnih sten Kraškega roba

Mentorja: Alen Ploj in Tilen Basle

Udeleženca: Jure Novak in Matej Gamser

UVOD

Med 25.6. in 2.7.2011 je na Kraškem robu potekal popis ptic, ki za gnezdenje uporabljajo skalne stene. Območje Kraškega roba je območje, kjer se kraška planota s strmim, tektonsko večkrat pretrganim robom, prevesi v flišno pokrajino Istre. Predstavlja geološko, geomorfološko in podnebno mejo in s svojimi številnimi reliefnimi oblikami, kot so udori, spodmoli, stene, škrapljišča in jame tvori razgiban življenjski prostor. Tak habitat naseljujejo tudi nanj prilagojene ptice. Te si za izgradnjo gnezda izberejo skalne razpoke, luknje, jame in spodmole, kjer najdejo zavetje pred vremenskimi pojavi in plenilci.

NAMEN IN CILJ

Cilj naše raziskave je bil popis ptic gnezdik skalnih sten Kraškega roba. Želeli smo ugotoviti predvsem prisotnost planinskega hudournika *Apus melba*, skalnega goloba *Columba livia* in kavke *Corvus monedula*, ter vzroke za njihovo morebitno odsotnost.

METODE

V raziskavo smo zajeli 8 skalnih sten, ki so se nam zdele najbolj primerne za gnezdenje, torej so imele najboljšo konfiguracijo (številni spodmoli in police, razpoke, ekspozicija, velikost celotne stene, vlažnost itd.). Te stene smo pregledali in dalj časa opazovali ter beležili ptice, ki so se vračale na gnezda. Pri tem smo beležili več biotskih in abiotskih faktorjev, kot so vreme ter višina, naklon, ekspozicija, razčlenjenost, vlažnost in nadmorska višina stene, kot tudi motnje, ki se pojavljajo v neposredni bližini. Podatke smo vpisovali v obrazec, kamor smo tudi skicirali samo skalno steno in lego gnezd v njej. Vsako skalno steno smo tudi fotografirali in kasneje na fotografiji označili vsa najdena gnezda.

REZULTATI

Tekom raziskave smo v osmih skalnih stenah zabeležili skupno 296 planinskih hudournikov *Apus melba* in našli 8 njihovih gnezd. Največje število planinskih hudournikov in prav tako njihovih gnezd smo našli v Ospu (199 osebkov in 6 gnezd), drugod pa so bila števila precej manjša.

Gnezdo skalnega goloba *Columba livia* smo našli le v skalnih stenah Velega Badina, kjer je gnezdil le en par.

Kavka *Corvus monedula* ni bila opažena v nobeni steni ali njeni okolici, smo pa opazili več drugih zanimivih vrst, izmed katerih izstopa rdeča lastovka *Hirundo daurica*, katere gnezdi smo našli v Velem Badinu in v vasi Movraž, kjer je bilo najdeno eno gnezdo na stanovanjskem objektu. V štirih stenah smo videli tudi puščavca *Monticola solitarius*, ki je tam najverjetneje tudi gnezdil.

SKALNA STENA	planinski hudournik		skalni golob		kavka		puščavec
	osebki	št. gnezd	osebki	št. gnezd	osebki	št. gnezd	št. parov
Veli Badin	2	1	2	1	/	/	1
Podpeč	16	1	/	/	/	/	1
Osp	199	6	/	/	/	/	1
Mišja peč	17	/	/	/	/	/	/
Bezovica	/	/	/	/	/	/	1
Zazid	46	/	/	/	/	/	/
Zanigrad	16	/	/	/	/	/	/
SKUPAJ	296	8	2	1	0	0	4

Tabela 1: Opazanja in gnezda ciljnih vrst in puščavca v raziskanih skalnih stenah

RAZPRAVA

Planinski hudournik *Apus melba* je bil opažen v skoraj vseh popisanih stenah, razen v Bezovici. Največje število osebkov in gnezd je bilo najdenih v skalni steni pri vasi Osp, kar je verjetno posledica same skalne stene. Stena v Ospu je namreč največja in izredno razčlenjena z veliko razpokami, previsi, spodmoli in policami. V steni je tudi relativno malo motenj, saj je bilo pred kratkim plezanje prepovedano. Večje motnje smo ugotovili le v bližini stene v Podpeči, kjer so z obnovo železniške proge povzročali velik hrup. To je lahko vplivalo tudi na poseljenost stene, saj je bilo število gnezd kljub relativno dobri konfiguraciji stene zelo majhno (glej tabelo 1).

Skalnega goloba *Columba livia* smo našli le v stenah Velega Badina. Vzrok za njegovo redko pojavljanje lahko tiči v majhnem številu primernih lukenj in razpok v stenah.

Za nepojavljanje kavke *Corvus monedula* lahko krivimo pozen čas popisa, saj je večina kavk v tem času že odgnedila, zato je iskanje gnezd praktično nemogoče.

Največje odkritje raziskave je najdba gnezda rdeče lastovke *Hirundo daurica* v Movražu, kjer je gnezdila na podstrešku stanovanjske stavbe. Gnezda prej omenjene vrste smo našli tudi v stenah Velega Badina, kjer je gnezdenje poznano že od prej.